

Tisková zpráva 17. srpna 2023

Nová analýza think-tanku IDEA při Národohospodářském ústavu Akademie věd ČR „Pracovně motivační dopady návrhů daňových změn na zaměstnance“ se zabývá dosud málo analyzovanými dopady změn přímých daní, které jsou součástí konsolidačního balíčku projednávaného v Parlamentu. Koho se změny dotkly a dotknou nejvíce, jaké měly a budou mít dopady na pracovní motivace zaměstnanců?

Dopady zásadních změn přímých daní schválených v rámci konsolidačního balíčku vlády byly dosud podrobeny jen velmi dílčím analýzám. Pozornost nezávislých studií se dosud soustředila hlavně na dílčí změny a na změny v průměrném zdanění zaměstnanců.¹

Nejnovější studie IDEA srovnává dopady všech daňových změn přijatých v rámci konsolidačního balíčku jako celek, ale analyzuje také vliv jednotlivých vybraných změn, především pak omezení slevy na manžela/lku s nízkými příjmy. Studie se dívá na dopady konsolidačního balíčku ve srovnání se současným daňovým systémem, ale také je srovnává se stavem před zrušením tzv. superhrubé mzdy, ke kterému došlo v roce 2021. A konečně studie nabízí pohled nejen na přerozdělovací efekty daňových změn, ale studuje i jejich vliv na motivace k práci.

Srovnání průměrného zdanění před zrušením superhrubé mzdy v roce 2021 se situací po schválení změn ve vládním balíčku od roku 2024 ukazuje, že si polepší zhruba 90 % zaměstnanců. Pohorší si zaměstnanci s nejnižšími příjmy, kterým zrušení tzv. superhrubé mzdy nijak nepomohlo a nyní na ně má dopadnout zvýšení sociálního pojištění. Dále si pohorší ti zaměstnanci, kteří kvůli vládnímu návrhu přijdou o slevu na manžela/lku.

¹ Jedná se o následující analýzy:

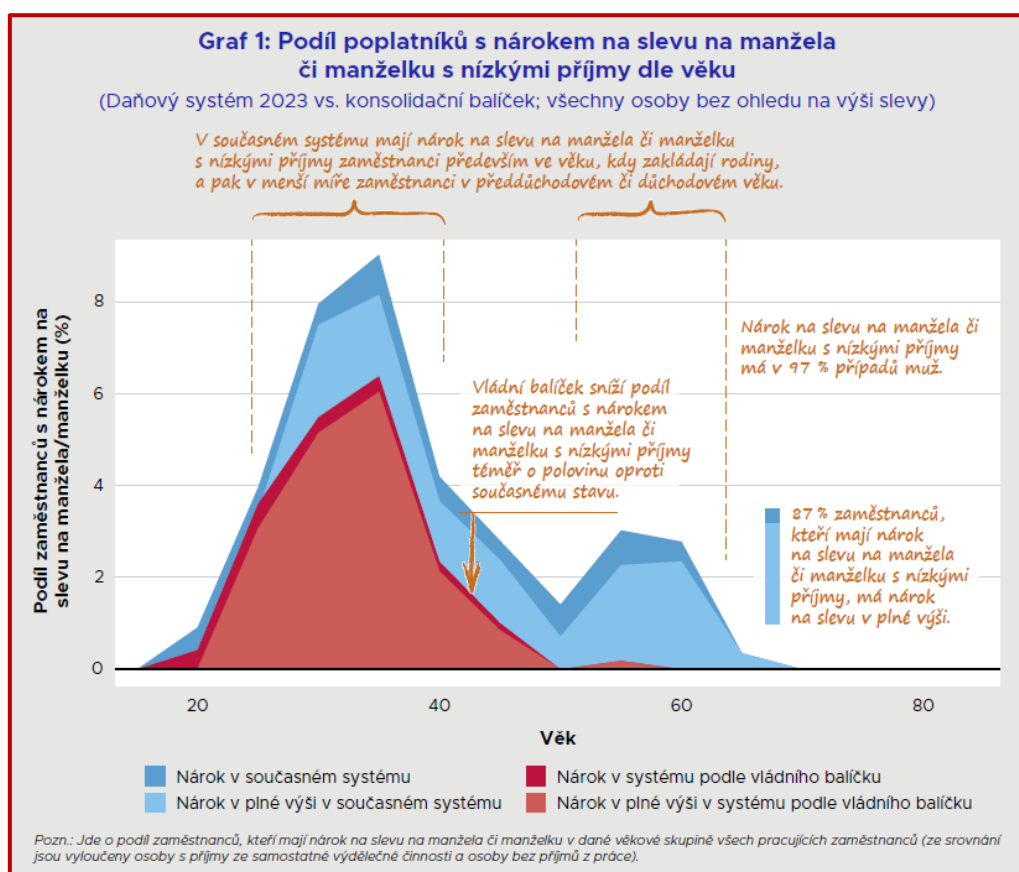
Červen 2023, RILSA: *Dopady vybraných vládních opatření na české domácnosti*. [Link](#)

Duben 2023, IDEA a PAQ Research: *Jak zachránit státní rozpočet a napravit nedostatky v daní příjmů?* [Link](#)

Nová analýza IDEA také odhaluje, do jaké míry změny obsažené ve vládním balíčku sníží počet zaměstnanců s nárokem na slevu na manžela či manželku s nízkými příjmy. Nově totiž bude tato sleva omezena pouze na domácnosti, ve kterých se manžel či manželka starají o dítě do tří let věku. Nárok již nebude mít současných zhruba 170 tisíc zaměstnanců, ale pouze 95 tisíc. O nárok na slevu přijde i 20 tisíc zaměstnanců ve věku 55 až 65 let.

Studie dále analyzuje změny tzv. mezních daňových sazeb, které jsou důležité pro pracovní motivace. Po schválení změn konsolidačního balíčku v daňovém systému vznikne skupina zaměstnanců s příjmy mezi 3-4násobkem průměrné mzdy, která bude čelit mezní daňové sazbě přes 50 %. To je o 17 procentních bodů vyšší mezní sazba, než které čelí zaměstnanci se mzdou nad 4násobkem průměrné mzdy. Právě zaměstnanci s nejvyššími příjmy budou čelit nižší mezní sazbě než většina ostatních zaměstnanců.

„Snížení hranice druhé sazby daně z příjmů neovlivní mezní daňovou sazbu zaměstnanců s příjmy nad 4násobek průměrné mzdy. Ti tak budou i nadále čelit mezní odvodové povinnosti nižší než většina zaměstnanců,“ upozorňuje spoluautorka analýzy Klára Kalíšková

Nová studie IDEA také analyzuje dopady (návrhů) balíčku na tzv. participační daňovou sazbu, která výrazně ovlivňuje motivace zapojit se do výdělečné činnosti u druhých, méně vydělávajících členů rodiny, zpravidla žen.

“Naše výpočty ukazují, že v současném systému ženy čelí vyšší participační daňové sazbě než muži. Nejvýraznější rozdíl je patrný mezi zaměstnanci s příjmy pod průměrnou mzdou. To je dáno tím, že ženy jsou častěji v pozici druhého vydělávajícího. Omezení slevy na manželku, tak jak je představená ve vládním návrhu, tento rozdíl snižuje,” konstatuje spoluautor studie Michal Šoltés.

Studie je dostupná na <https://idea.cerge-ei.cz/>. Vznikla s podporou Akademie věd ČR v rámci programu [Strategie AV21 Společnost v pohybu](#). Celý text k dispozici [zde](#).

Kontakt na autory studie:

Daniel Münich, daniel.munich@cerge-ei.cz, 736 607 705

Klára Kalíšková, klara.kaliskova@cerge-ei.cz, 777 831 368

Michal Šoltés, michal.soltes@cerge-ei.cz, 774 024 143

Administrativní kontakt pro média:

Eva Peňázová, eva.penazova@cerge-ei.cz, 602 698 440

IDEA při CERGE-EI, Politických vězňů 7, Praha 1, idea@cerge-ei.cz

Institut pro demokracii a ekonomickou analýzu (IDEA) při Národohospodářském ústavu AV ČR, v. v. i. je nezávislý akademický think-tank zaměřující se na analýzy, vyhodnocování a vlastní návrhy veřejných politik. Doporučení IDEA vychází z analýz založených na faktech, datech, jejich nestranné interpretaci a moderní ekonomické teorii. IDEA je projektem Národohospodářského ústavu Akademie věd České republiky, který spolu s Centrem pro ekonomický výzkum a doktorské studium Univerzity Karlovy (CERGE) tvoří společné akademické pracoviště CERGE-EI.

